

АТЕСТАЦІЯ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ: ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Ефективність діяльності органів внутрішніх справ України безпосередньо залежить від результатів діяльності кожного працівника. Тому, важливого значення набуває процес оцінювання показників діяльності працівників ОВС України. Під оцінюванням показників діяльності кадрів розуміється встановлений відповідними нормативно-правовими актами процес перевірки належності виконання роботи, що безпосередньо передбачена їх функціональними обов'язками. Основним документом, в якому характеризується результативність та ефективність практичної діяльності працівників ОВС України, є атестація. Саме завдяки своєчасному проведенню періодичної атестації працівників ОВС України стає можливим впорядкування та вдосконалення проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ України.

Проблемні питання проведення атестації кадрів в Україні були предметом наукових досліджень О. Бандурки, О. Бурлака, О. Воронька, І. Данільської, С. Дубенка, В. Кравця, В. Малиновського, І. Олійника, А. Северина та ін. Проблема атестації працівників ОВС України присвячені праці В. Кікінчука, К. Мельника, Ю. Полетаєва, О. Савельєва та ін. Проте, у вітчизняній юридичній науці не було проведено дослідження атестації працівників ОВС України з урахуванням новітніх тенденцій в оцінюванні ефективності діяльності кадрів.

Метою статті є аналіз проблемних аспектів атестації працівників ОВС України та вироблення обґрунтованих пропозицій щодо її вдосконалення.

У широкому розумінні під атестацією працівників ОВС України розуміється один із чинників проведення державної кадрової політики у сфері проходження служби в органах внутрішніх справ. Відповідно до національного законодавства, головним завданням атестації працівників ОВС України є оцінка їх ділових, професійних, особистих якостей, освітнього та кваліфікаційного рівня, фізичної підготовки на підставі глибокого і всебічного вивчення, визначення відповідності посадам, які вони обіймають, стимулювання їх творчої активності та відповідальності за стан боротьби зі злочинністю, зміцнення правопорядку, визначення перспектив їх службової кар'єри, запобігання вчиненню працівниками органів внутрішніх справ України протиправних дій, а також виявлення працівників, які не спроможні виконувати покладені на них завдання [6].

Важливого значення набуває питання щодо створення належної правової бази атестації працівників ОВС України, яку складають наступні нормативно-правові акти: Кодекс законів України про працю, Закони України «Про національну поліцію», «Про державну службу», «Про боротьбу з корупцією», Постанова Кабінету Міністрів УРСР «Про затвердження Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ», наказ МВС України «Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування особового складу органів внутрішніх справ України» та ін. Зазна-

чені нормативно-правові акти складають правовий інститут атестації працівників ОВС України.

Результати проведеного аналізу системи принципів атестації, основних стадій проведення атестації й критеріїв оцінювання діяльності працівників ОВС України свідчать про існування таких проблемних моментів.

1. У ході атестації оцінюється рівень відповідності працівника займаній посаді. Разом із тим, крім зазначеного, насамперед має бути оцінено рівень досягнення визначених посадовою інструкцією показників роботи. Саме за таких умов оцінка співробітника включає в себе критерії, яких у посадовій інструкції зазвичай не відображено: ділові й особисті якості, рівень культури, прагнення до вдосконалення своєї діяльності. Крім того, як стверджує О. Савельєв, «оцінювання рівня досягнення визначених посадовою інструкцією показників роботи дозволить підвищити зацікавленість працівників ОВС України насамперед у результатах роботи, а не висувати на перше місце виключно відповідність певним сталим критеріям» [9, с. 13].

2. Деякі існуючі критерії оцінки працівників ОВС України є недостатньо об'єктивними. Об'єктивними слід вважати такі критерії: показники роботи, рівень бойової й службової підготовки, фізичний стан працівника. Поряд із цим у чинних нормативних документах чітко не визначено шкалу оцінки таких показників: професійна компетентність працівника, його ділові та особисті якості, рівень культури, авторитет у колективі та серед населення, прагнення до вдосконалення своєї діяльності. Така ситуація створює передумови для необ'єктивної оцінки зазначених показників у ході атестації. Щодо цього підтримуємо думку В. Кікінчука, який зазначає, що дієвість та ефективність атестації працівників органів внутрішніх справ України безпосередньо залежить від критеріїв оцінки їх діяльності й методик її проведення [3, с. 184].

3. Потребує вдосконалення системи результатів оцінки працівника ОВС України. На сьогодні, згідно з результатами оцінки, атестаційна комісія може прийняти одне з двох рішень (працівник або відповідає займаній посаді, або ні) і додатково надати рекомендації стосовно подальшого переміщення працівника за посадами (вища, нижча, рівнозначна); зарахування до резерву кадрів на висунення; направлення до вищого навчального закладу МВС України для навчання; звільнення з органів внутрішніх справ [4]. Разом із тим існує необхідність підвищення диференціації рішень відповідно до фактичних показників роботи кожного працівника за певний період, у якому проводиться оцінювання, а саме у випадку прийняття рішення, згідно з яким працівник відповідає займаній посаді, у результатах атестації має бути відображено фактичний рівень досягнення визначених показників.

4. Існує низка недоліків у правовій регламентації атестації працівників ОВС, серед яких науковцями насамперед називаються такі: відсутність чіткого процесуального порядку проведення атестації; неповне визначення підстав для проведення атестації; відсутність правового механізму захисту прав осіб, які підлягають атестуванню; невизначеність порядку участі громадян, громадських організацій, представників засобів масової інформації в атестаційному процесі; невизначеність порядку донесення результатів атестації до громадськості та інші [1, с. 10].

Вищезазначене дозволяє дійти висновку, що наразі атестація не дозволяє забезпечити вирішення всіх визначених завдань оцінювання працівників ОВС України.

Таким чином, з метою вдосконалення оцінки професіоналізму працівників органів внутрішніх справ України під час проведення атестаційної процедури необхідно розробити професійно-кваліфікаційні характеристики за кожною передбаченою типовими штатами МВС України посадою працівника органів внутрішніх справ України. На нашу думку, наявність таких характеристик позбавить суб'єктивізму з боку окремих керівників органів і підрозділів внутрішніх справ України при визначенні рівня професіоналізму того чи іншого працівника, оскільки це будуть єдині вимоги до оцінки знань та умінь працівника. Також вбачається за доцільне з метою вдосконалення процедури атестації працівників ОВС України створити систему позитивної мотивації для високопрофесійного та добросовісного проходження служби в органах внутрішніх справ; створити банк кваліфікаційних оцінок претендентів на зайняття більш високої посади в органах та підрозділах системи МВС України.

Література

1. Бурлака О. С. *Атестаційне провадження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / О. С. Бурлака. – К., 2007. – 20 с.*
2. Воронько О. Деякі актуальні питання атестації державних службовців / О. Воронько, А. Северин, І. Олійник // *Відомості Укр. акад. держ. управ. при Президентові України. – 2016. – № 3 – С. 48–57.*
3. Кікінчук В. Ю. *Особливості проведення атестації працівників ОВС України / В. Ю. Кікінчук // Форум права. – 2010. – № 3. – С. 178–185 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-3/10kvjrou.pdf>.*
4. Мельник К. Ю. *Атестація службовців правоохоронних органів / К. Ю. Мельник // Форум права. – 2013. – № 1. – С. 243–249 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-1/10mkjcro.pdf>.*
5. Полетаев Ю. Н. *Аттестация работников ОВД : правовое регулирование: организационные вопросы / Ю. Н. Полетаев. – М. : Проспект, 2014. – 112 с.*
6. *Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування особового складу органів внутрішніх справ України : Наказ МВС України від 22.03.2005 р. № 181 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 21. – С. 154.*
7. *Про затвердження Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ : Постанова Кабінету Міністрів УРСР від 29.07.1991 р., № 114 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=114-91-%EF>.*
8. *Про національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // ВВР України. – 2015. – № 40-41. – Ст. 379.*
9. Савельєв О. С. *Адміністративно-правові засади атестації працівників органів внутрішніх справ : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / О. С. Савельєв ; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. – Дніпропетровськ, 2008. – 22 с.*